

**Srednjoročni plan rada
Centralne izborne komisije
Bosne i Hercegovine
2024. –2026.**

Sarajevo, septembar 2023. godine

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
POGLAVLJE 1. STRATEŠKI OKVIR.....	4
POGLAVLJE 2. VIZIJA I MISIJA CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE BIH.....	6
POGLAVLJE 3. UČESNICI I PARTNERI	7
POGLAVLJE 4. OSNOVNA PROGRAMSKA OPREDJELJENJA CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE BIH	12
POGLAVLJE 5. RESURSI I KAPACITETI POTREBNI ZA POSTIZANJE CILJEVA	13
POGLAVLJE 6. OKVIR ZA PRAĆENJE PROVOĐENJA PLANA I EVALUACIJU REZULTATA.....	14
PRILOG 1: Akcijski plan srednjoročnog plan rada	
PRILOG 2: Pregled zakona, drugih propisa i razvojno investicijskih projekata /programa	

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Centralna izborna komisija BiH) je usvojila Srednjoročni plan rada Centralne izborne komisije BiH za period 2024.-2026. godine na svojoj 67. sjednici održanoj dana 19.10.2023.godine.

Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine je dalo mišljenje kojim se konstatuje da je Nacrt Srednjoročnog plana rada Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za period 2024.-2026. godine pripremljen u skladu sa metodološkim smjernicama navedenim u Odluci o postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" br. 62/14) i Uputstvom o metodologiji u postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 44/15)¹.

¹ Akt Ministarstva finansija i trezora BiH,

Poglavlje 1. Strateški okvir

1. **Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine**, član 2.9 stav (1) tačka 16³ utvrđeno je da Centralna izborna komisija BiH podnosi godišnji izvještaj Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština BiH) o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini, provođenju Izbornog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Izborni zakon BiH) i inicira izmjene tog zakona.
2. **Zakonom o finansiranju političkih stranaka**, član 17⁴, propisano je da je Centralna izborna komisija BiH obavezna svake godine Parlamentarnoj skupštini BiH podnijeti izvještaj o pregledanom stanju finansijskog poslovanja političkih stranaka.
3. U nadležnosti Centralne izborne komisije BiH je i provođenje **dijela Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine**⁵, kojim je Centralna izborna komisija BiH nadležna da ocjenjuje, na osnovu dostavljenih informacija i podataka iz službene evidencije, da li kandidat za predsjedavajućeg, ministra i zamjenika ministra u Vijeću ministara BiH ispunjava uslove za imenovanje.
4. **Zakonom o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije**, član 13⁶, Centralna izborna komisija BiH vrši provjeru kandidata za direktora i zamjenika direktora Agencije.
5. Srednjoročni plan rada Centralne izborne komisije BiH za period 2023–2025. godina (akt broj: 07-1-07-10-1859-8/22) usvojen je na 11. sjednici Centralne izborne komisije BiH održanoj 02.02.2023. godine.
6. **Plan integriteta Centralne izborne komisije BiH** – S obzirom da je period važenja Revidiranog Plana integriteta Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine⁷ istekao u decembru 2021. godine, predsjednik Centralne izborne komisije BiH je dana, 29.06.2022. godine donio Odluku o izradi plana integriteta Centralne izborne komisije BiH za naredni četvorogodišnji period i imenovao radnu grupu za izradu Plana integriteta⁸. Izrada novog četvorogodišnjeg Plana integriteta je u toku.

³ „Službeni glasnik BiH“, broj: 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14 i 31/16, 41/20, 38/22, 51/22 i 67/22)

⁴ „Službeni glasnik BiH“, broj: 95/12 i 41/16

⁵ „Službeni glasnik BiH“, broj: 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 87/07, 94/07 i 24/08

⁶ „Službeni glasnik BiH“, broj: 103/09 i 58/13

⁷ Akt broj: 04-07-10-1160-4 /17 od 14. 12. 2017. godine

⁸ Akt CIK BiH broj 04-2-50-4 -979-2/22

Naše vrijednosti

Vladavina zakona: U svojim aktivnostima izborna administracija postupa isključivo prema važećem zakonodavstvu.

Nezavisnost i nepristrasnost: Centralna izborna komisija BiH je nezavisan organ koji provodi svoje aktivnosti na nezavisan način bez bilo kakvog političkih uticaja ili miješanja, unutar zakonom propisanih nadležnosti. Kao nezavisan organ odgovoran za provođenje slobodnih i poštenih izbora, kao i drugih zakona iz svoje nadležnosti. Centralna izborna komisija BiH provodi svoje aktivnosti na nepristrasan način, ne učestvuje u političkim raspravama i ne demonstrira političku naklonost.

Transparentnost i javnost rada: Izborni procesi i aktivnosti Centralne izborne komisije BiH su u potpunosti transparentni, a sve informacije su dostupne javnosti. Centralna izborna komisija BiH njeguje princip razmjene informacija sa svim ključnim akterima.

Odgovornost: Centralna izborna komisija BiH i njeno osoblje obavljaju svoje dužnosti na odgovoran način i redovno objavljuje izvještaje o radu.

Profesionalni integritet: Centralna izborna komisija BiH će održavati svoju profesionalnu kompetentnost kroz razvoj stručnih, efikasnih, motivisanih i profesionalnih ljudskih resursa.

Ciljevi Centralne izborne komisije BiH

- Zadržati status nezavisne institucije koja doprinosi demokratizaciji društva u Bosni i Hercegovini
- Doprinos izgradnji institucionalnih kapaciteta Bosne i Hercegovine
- Jačanje pluralističke demokratije, ljudskih prava i sloboda i vladavina zakona
- Osiguranje tačnosti biračkih spiskova i identifikacije birača
- Povećanje svjesnosti birača
- Razvoj ljudskih resursa kroz ciljanu edukaciju
- Korištenje savremenih informacionih tehnologija
- Unapređenje saradnje sa svim ključnim akterima
- Razvoj efikasnih mehanizama za monitoring i evaluaciju.

Mandat Centralne izborne komisije BiH

Centralna izborna komisija BiH je nezavisan organ koji podnosi izvještaj neposredno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i čija ovlaštenja iz nje proizilaze⁹, a formiranje stalne izborne komisije Bosne i Hercegovine koja će imati odgovornost za provođenje izbora u Bosni i Hercegovini predviđeno je i članom V Aneksa 3 Okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (Dejtonski mirovni sporazum).

Centralna izborna komisija BiH je nadležna za provođenje Izbornog zakona BiH i njegovih izmjena i dopuna, Izbornog zakona Republike Srpske, Izbornog zakona Brčko distrikta BiH, Zakona o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika u općinama Federacije Bosne i Hercegovine, Zakona o finansiranju političkih stranaka i dijela Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, kojim je Centralna izborna komisija BiH nadležna da ocjenjuje, na osnovu dostavljenih informacija i podataka iz službene evidencije, da li kandidat za predsjedavajućeg, ministra i zamjenika ministra u Vijeću ministara BiH ispunjava uslove za imenovanje. Također, Zakonom o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, član 13, Centralna izborna komisija BiH vrši provjeru kandidata za direktora i zamjenika direktora Agencije.

⁹ Član 2.9. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine

Poglavlje 2. Vizija i misija Centralne izborne komisije BiH

Misija

Centralna izborna komisija BiH provodi izborni proces, obavlja finansijsku kontrolu političkih stranaka i ocjenjuje da li kandidati ispunjavaju uslove za imenovanje predsjedavajućeg, ministara i zamjenika ministara u Vijeću ministara BiH, kao i kandidata za direktora i zamjenika direktora u Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i tako doprinosi jačanju demokratskih procesa u BiH.

Vizija

Pružanje podrške demokratskim procesima u BiH i razvoju društva bez korupcije.

Poglavlje 3. Učesnici i partneri

Izborna administracija u Bosni i Hercegovini ima nekoliko nivoa. Glavni regulator izbornog procesa je Centralna izborna komisija BiH koja ima 7 članova, a Sekretarijat Centralne izborne komisije BiH, koji obavlja administrativno-tehničke poslove izbornih aktivnosti i reviziju finansiranja političkih stranaka, broji 74 državna službenika i zaposlenika po Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH (broj: 07-2-02-3-84-1/14 od 22. 1. 2014. godine i broj: 05-1-02-3-617-1/15 od 27.09.2015). Trenutan broj zaposlenih na neodređeno vrijeme u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH iznosi 63.

U skladu sa Izbornim zakonom BiH formiraju se i izborne komisije entiteta i kantona. Trenutno postoji samo Republička izborna komisija Republike Srpske dok u Federaciji BiH nije formirana izborna komisija. Na lokalnom nivou postoje 143 općinske i gradske izborne komisije (OIK/GIK) uključujući i Izbornu komisiju Brčko distrikta BiH, od čega su 112 općinskih izbornih komisija, 30 gradske izborne komisije (Bosanska Krupa, Derventa, Orašje, Lukavac, Zavidovići, Livno, Konjic, Stolac, Banja Luka, Trebinje, Prijedor, Bijeljina, Doboj, Mostar, Zenica, Tuzla, Bihać, Široki Brijeg, Cazin, Zvornik, Goražde, Gradiška, Gradačac, Gračanica, Srebrenik, Živinice, Visoko, Ljubuški, Čapljina, Laktaši) i Izborna komisija Brčko distrikta BiH. U skladu s Odlukom o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini – „Službeni glasnik BiH“, broj: 17/18) i Odlukom o izmjenama Odluke o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini, („Službeni glasnik BiH“ broj: 56/19) imenovano je ukupno 575 članova izbornih komisija, uključujući i predsjednike.

Na lokalnom nivou postoje i centri za birački spisak, a tokom izbornih godina formiraju se birački odbori koji nisu stalna tijela izborne administracije. Također, u izornoj godini formira se Glavni centar za brojanje u kojem se angažuje oko 500 vanjskih saradnika.

Prema dostavljenim podacima iz OIK/GIK na 5.843 biračka mjesta (redovna biračka mjesta, biračka mjesta za glasanje u odsustvu, biračka mjesta za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima i mobilni timovi) izborne komisije su trebale imenovati 26.982 člana biračkih odbora i isti broj (26.982) njihovih zamjenika, odnosno ukupno 53.964 osobe. (nedostaju podaci iz općina Gornji Vakuf – Uskoplje i Centar Sarajevo).

Do 02.09.2022. godine, tj. 30 dana prije dana održavanja izbora (roka propisanog Izbornim zakonom BiH) izborne komisije su imenovale 26.710 članova biračkih odbora (ne uključujući 272 člana mobilnih timova koji se imenuju 10 dana prije dana održavanja izbora) i 22.608 zamjenika članova biračkih odbora, što je manje za 4.102 zamjenika članova biračkih odbora, dok se 272 zamjenika članova mobilnog tima imenuju 10 dana prije dana održavanja izbora.

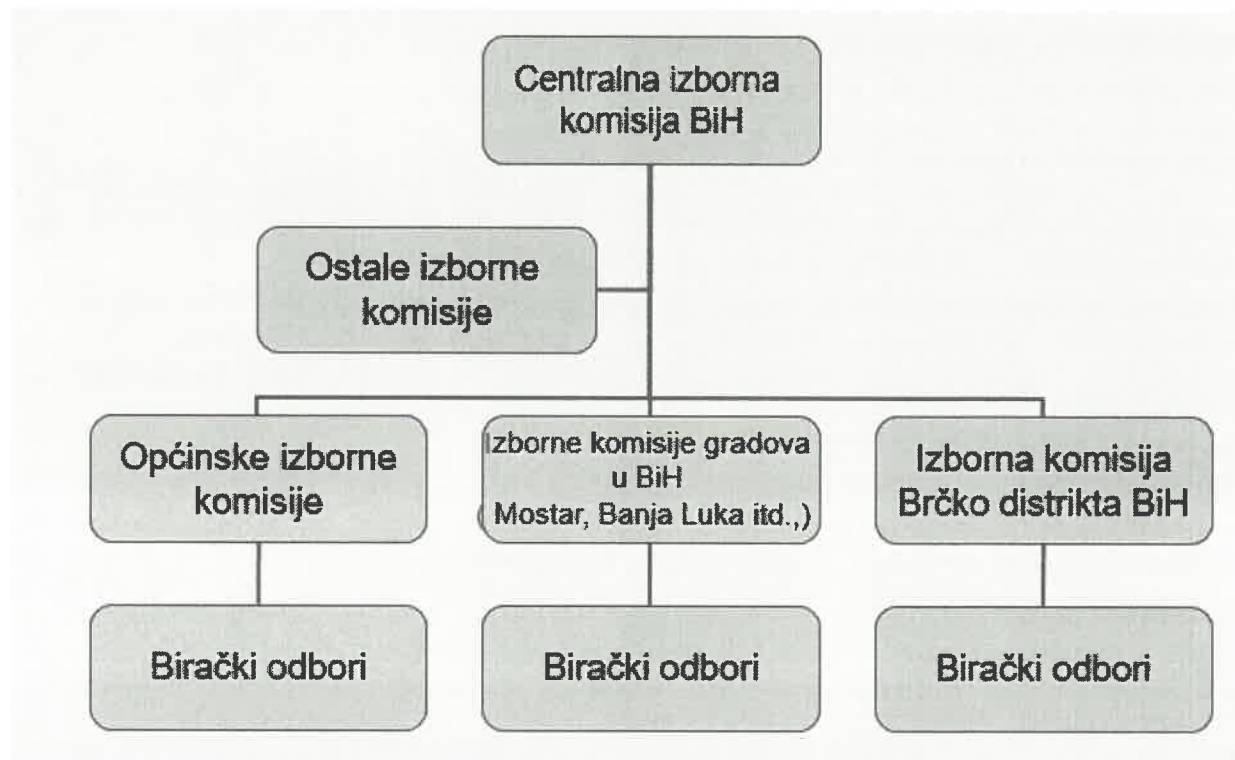
Na prijedlog političkih subjekata izborne komisije su imenovale 17.206 članova biračkih odbora i 11.618 zamjenika članova biračkih odbora. Politički subjekti su dostavili 9.776 manje prijedloga za članove biračkih odbora i 15.364 manje prijedloga za zamjenike članova biračkih odbora.

Izborne komisije su imenovale 9.857 članova biračkih odbora i 10.928 zamjenika članova biračkih odbora, što znači da izborne komisije nisu imenovale 6.197 zamjenika članova biračkih odbora.

Odlukom o zaključivanju i potvrđivanju izvoda iz Centralnog biračkog spiska za **Opće izbore 2022.** godine i objavljivanju broja birača za svaku izbornu jedinicu broj: 06-1-07-2-1485-1/22 od 25.08.2022. godine utvrđen je **broj birača od 3.368.666.**

Odlukom o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u izvod Centralnog biračkog spiska za glasanje *izvan Bosne i Hercegovine za Opće izbore 2022. godine* broj: 06-1-07-1-608-972/22 od 25.08.2022. utvrđen je broj birača od **69.966**.

Na Općim izborima održanim 02.10.2022. godine glasalo je 1.729.215 birača.

Slika 1. Izborna administracija u Bosni i Hercegovini

Ostali ključni partneri Centralne izborne komisije BiH

Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka – IDDEEA – U skladu s Jedinstvenom metodologijom i programom obrade i vođenja evidencije Centralnog biračkog spiska, koja je usvojena od strane Centralne izborne komisije BiH i IDDEEA-e, IDDEEA vrši redovan presjek stanja Centralnog biračkog spiska svakog prvog ponedjeljka u mjesecu te isti dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH.

Ministarstvo civilnih poslova BiH – Redovne aktivnosti na ažuriranju Centralnog biračkog spiska obuhvataju i provjeru podataka o ispisu iz državljanstva BiH, a na osnovu rješenja o ispisu iz državljanstva BiH koja se redovno dostavljaju od strane Ministarstva civilnih poslova BiH, Sektora za državljanstva.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH – S ciljem ažuriranja podataka o raseljenim osobama u Centralnom biračkom spisku, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, po zahtjevu Centralne izborne komisije BiH, dostavlja evidencije o biračima koji imaju status raseljene osobe.

Ministarstvo vanjskih poslova BiH (MVPBiH) – Saradnja sa MVPBiH se posebno intenzivira u godini kada se provode izbori, formira se zajednička radna grupa za organizaciju glasanja izvan Bosne i Hercegovine. Također, s ciljem informisanja građana BiH koji borave u inostranstvu o načinu upisa birača i glasanja izvan BiH, priprema se i putem MVPBiH prosljeđuje ambasadama i konzulatima BiH u inostranstvu, odluka o diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH u inostranstvu u kojima se planira glasanje i izborni materijal (glasački listići za glasanje u DKP BiH).

Vijeće Evrope – Centralna izborna komisija BiH njeguje dugogodišnju saradnju sa Vijećem Evrope kroz pružanje pomoći u organizaciji edukativnih seminara za predstavnike izborne administracije, podršku implementaciji programa pomoći uključujući podršku organizaciji postizbornih konferencija štampanje edukativnih publikacija itd. U 2023. godini Vijeća Evrope pružilo je podršku organizaciji postizborne konferencije „Opći izbori 2022.- naučene lekcije“ koja je održana u Sarajevu u periodu od 15-16.06.2023. godine.

Nadalje, predstavnici CIK BiH su učestvovali na dvodnevnoj konferenciji „Izbori u vrijeme krize: izazovi i mogućnosti“ koju je organizirala Parlamentarna skupština Vijeća Evrope u saradnji sa švicarskim parlamentom 09.05.2023. godine u Bernu.

Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE) - Centralna izborna komisija BiH ostvaruje zapaženu saradnju s Misijom OSCE-a u Bosni i Hercegovini. Ta saradnja ogleda se u pružanju podrške, na zahtjev Centralne izborne komisije BiH, kroz provedbu projekata s ciljem unapređenja izbornog procesa, pribavljanju stručnih mišljenja i stavova relevantnih međunarodnih organizacija (Venecijanske komisije, Vijeća Evrope i Ureda OSCE/ODIHR-a) o svim pitanjima koja su u nadležnosti Centralne izborne komisije BiH, a u skladu s Memorandumom o razumijevanju (MoU) između Centralne izborne komisije BiH i Misije OSCE u Bosni i Hercegovine. Posljednji MoU je potpisan dana 27.04.2022. godine.¹⁰ U 2023. godini Misija OSCE u BiH pružila je podršku organizaciji postizborne konferencije „Opći izbori 2022.- naučene lekcije“ koja je održana u Sarajevu u periodu od 15-16.06.2023. godine,

Ured OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava (OSCE/ODIHR) – Na poziv Centralne izborne komisije BiH Ured OSCE/ODIHR-a redovno raspoređuje svoju izbornu posmatračku misiju tokom održavanja Općih izbora u BiH. OSCE/ODIHR vrši procjenu usklađenosti izbornog procesa s obavezama prema OSCE-u, drugim međunarodnim obavezama i standardima za demokratske izbore te s domaćim zakonodavstvom. U svom Završnom izvještaju OSCE/ODIHR daje preporuke za unapređenje izbornog procesa. Završni izvještaj posmatračke misije OSCE/ODIHR sa Općih izbora 2022. godine objavljen je 02.02. 2023. godine. Izvještaj je dostupan na Internetskoj stranici www.izbori.ba.¹¹

¹⁰ Akt broj: 04-2-14-1316-3/21

¹¹ https://www.izbori.ba/Documents/2022/BiH_2022_General_Bos.pdf

Suradnja su OSCE/ODIHR je nastavljena i u 2023. godini i pored učešća na događajima koje organizira OSCE/ODIHR¹², održani su koordinacioni sastanci u vezi pružanja podrške CIK BiH na ispunjavanju preporuka ODIHR-ovih misija za promatranje izbora (25.07.2023. godine).

Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini - U 2020. godini su nastavljene i okončane aktivnosti na implementaciji projekta "Podrške EU razvoju Strategije i Akcionog plana za poboljšanje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa u BiH" koji je finansiran putem Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA) u ukupnom iznosu od 299.000 eura, a provela ga je Indra Soluciones Tecnologicas de Informacion SL, španska kompanija sa 40-godišnjim iskustvom u pružanju tehnoloških rješenja i profesionalnih usluga za upravljanje izbornim procesima u 40 različitih zemalja. Cilj projekta je bio podrška provođenju jednog od 14 ključnih prioriteta iz mišljenja Evropske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji (EU) i osigurati da se izbori provode u skladu sa evropskim standardima, provodeći preporuke OSCE/ODIHR-a i Venecijanske komisije. Nadalje, projekat je imao za cilj podržati jačanje institucionalnih kapaciteta Centralne izborne komisije BiH u oslovljavanju tehničkih nedostataka izbornog procesa, uključujući moguće uvođenje tehnoloških alata i poboljšanje komunikacije Centralne izborne komisije BiH sa ciljem ponovnog uspostavljanja povjerenja javnosti u izborni proces. Ishodi projekta su trebali dati zajednički strateški okvir za BiH orijentiran ka budućnosti, dozvoljavajući dodatno finansiranje iz EU finansijskih instrumenata, drugih donatora i Centralne izborne komisije BiH za provođenje Akcionog plana. Strategija je osmišljena oko četiri prioritetne oblasti (strateške linije) od kojih svaka ima niz srednjoročnih linija djelovanja (ukupno 39) kako bi ostvarila svoje ciljeve: 1. Organizacioni okvir i procjena učinka; 2. Dostupnost i spremnost osoblja. Razvoj sposobnosti i planovi zadržavanja talenata; 3. Pružanje usluga. Kvalitet izbornih podataka i integritet procesa glasanja i brojanja; 4. Model kontinuiranog poboljšanja i uloga u unapređivanju demokratije.

Nakon okončanja projekta "Podrška EU razvoju Strategije i Akcionog plana za poboljšanje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa u BiH", Centralna izborna komisija BiH je u 2021. godini aplicirala za IPA III sredstava u okviru "EU4 – Izborni proces (EU4 – Election Process)". Projektne aktivnosti bi trebale poboljšati integritet, transparentnost i efikasnost izbornog procesa u skladu s međunarodnim standardima i preporukama Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Venecijanske komisije. To će doprinijeti putu BiH ka integraciji u Evropsku uniju i ispunjavanju kopenhagenskih kriterija, zahtjeva iz političkih kriterija i ključnog prioriteta iz mišljenja Evropske komisije za članstvo Bosne i Hercegovine u Evropskoj uniji. Ova će akcija pridonijeti početku provođenja Izborne strategije i njenog Akcionog plana, kao i povezane komunikacijske strategije, pružanjem podrške Centralnoj izbornoj komisiji BiH u uspostavljanju kadrovskog planiranja, raspodjele resursa, upravljanja osobljem i sistema praćenja učinka, čime se povećava efikasno upravljanje i organizacija izbornog procesa, razvoj informacionog sistema za poboljšanje transparentnosti te poboljšanje kvalitete baze podataka o izborima. To podrazumijeva i komponentu tehničke pomoći i komponentu nabavke, kako bi se Centralnoj izbornoj komisiji BiH omogućilo da bolje obavlja svoje funkcije i smanjio gubitak prava glasa potencijalnim biračima izvan zemlje.

Uz finansijsku podršku Delegacije EU u BiH nastavljene su aktivnosti na nabavci opreme i softvera za provedbu pilot projekat na kojem bi se testirala oprema za elektronsku identifikaciju birača i brzi transfer

¹² Dana, 21.-22. 02.2023. godine u Varšavi, Poljska održana je dvodnevna konferencija (radionica) „Organizacije civilnog društva i praćenje izbornih preporuka“ . Događaj je organiziran u okviru projekta „Podrška izbornim reformama na Zapadnom Balkanu“ koji finansiraju Evropska unija i Austrijska razvojna agencija; a u periodu od 26-27.04.2023. godine u Skoplju, Sjeverna Makedonija održana je međunarodna konferencija u okviru projekta podrške izbornim reformskim procesima na zapadnom Balkanu.

rezultata izbora od biračkog mjesta do Centralne izborne komisije BiH. Očekuje se da će pilot projekat bio proveden do kraja 2023. godine u 10 općina/gradova na 165 biračkih mjesta.

Međunarodna fondacija za izborne sisteme (IFES) – U 2023. godini nastavljena je uspješna suradnja sa Međunarodnom fondacijom za izborne sisteme koja se ogleda u učešću predstavnika CIK BiH na seminarima i radionicama koje organizira Regionalni ured IFES sa sjedištem u Pragu, Republika Češka (Election Cyber Readiness Network u februaru 2023. godine i Društveni mediji, dezinformacije i izborni integritet“, 18.05.2023. godine); kao i u podršci organizaciji postizborne konferencije “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije“(15-16. 06. 2023. godine u Sarajevu).

Udruženje svjetskih izbornih tijela (A-WEB) – Udruženje svjetskih izbornih tijela je osnovano s ciljem globalne razmjene znanja među tijelima za provedbu izbora širom svijeta. Centralna izborna komisija BiH je bila aktivan sudionik u procesu osnivanja A-WEB-a koje je formalno ustanovljeno u oktobru 2013. godine u Republici Koreji. Predstavnik Centralne izborne komisije BiH je bio član prvog tročlanog Odbora za nadzor i reviziju A-WEB-a. Predstavnici Centralne izborne komisije BiH učestvuju u programima izgradnje kapaciteta, posmatračkim misijama koje organizira A-WEB kao i u radu Generalne skupštine A-WEB i tematskih konferencija. U martu/aprilu 2021. godine Centralna izborna komisija BiH, kao članica Izvršnog odbora Svjetskog udruženja izbornih tijela (AWEB) dostavila je svoje komentare na materijale za održavanje 9. sastanka Izvršnog odbora A-WEB koji je održan u pisanoj formi.

U periodu od 12.06. - 22.06.2023. godine, na poziv Korejskog instituta za građansku edukaciju i demokraciju (Korean Civic Education Institute for Democracy (KOCEI) četiri predstavnika Sekretarijata CIK BiH su boravili u Republici Koreji i pohađali napredni kurs „*Program izgradnje kapaciteta upravljanja izborima za 2023.: Uspostava institucionalnog okvira za ispitivanje javnog mnijenja o pitanjima vezanim za izbore*“ (2023 Election Management Capacity Building Program: Establishing the institutional framework for public opinion polls on election related issues). Učensici su prethodno pohađali osnovni kurs putem internet platforme KOCEI-a od 01.05 do 30.05. 2023. godine.

U periodu od 11.-13. 07. 2023. održano je 11. zasjedanje Izvršnog odbora A-WEB u *Cartagena de Indias*, Kolumbija na kojem su učestvovali predstavnici CIK BIH. Također, održana je i Konferencija pod naslovom “Globalni pogled na izazove regionalnih izbora 2023. “ razmatrana su pitanja digitalizacije izbornog procesa, obaveznog glasanja, učešća žena u izbornom procesu, izrada komunikacijske strategije i druga stručna pitanja iz oblasti izbora.

UN agencije

Za Opće izbore 2022. godine **UN Populacijski fond (UNFPA)** i **UN agencije** pružile su podršku Centralnoj izbornoj komisiji BiH u implementaciji viber bot-a kako bi putem viber aplikacije svaki birač mogao na upit dobiti odgovore na pitanja u vezi Općih izbora 2022. godine.

Ostali donatori:

Zahvaljujući finansijskoj podršci **Vlade Ujedinjenog Kraljevstva**, kroz projekat koji je realiziralo Udruženje izbornih zvaničnika u BiH (UIZBiH), kao podrška izbornom procesu ugovoreno je i izrađeno je 6.000 sigurnosnih ekoloških štambilja za svako biračko mjesto u Bosni i Hercegovini. Sigurnosni ekološki štambilji će se koristiti za ovjeru glasačkih listića, a što za cilj ima onemogućavanje izbornih manipulacija i prevara. Sigurnosnim ekološkim štambiljom se utvrđuje autentičnost i sigurnosna ispravnost glasačkog listića koji se koristi na biračkom mjestu na izborima u Bosni i Hercegovini.

Uz finansijsku podršku **Ambasade Švajcarske u BiH** pokrenut je i uspješno okončan “Podcast” “Opći izbori 2022. godine koji je Centralna izborna komisija BiH realizirala u suradnji sa Udruženjem izbornih zvaničnika u BiH (UIZBiH).

Za Opće izbore 2022. godine Centralna izborna komisija BiH putem Udruženja izbornih zvaničnika u BiH (UIZBiH) iz **OPA sredstava** razvila je mobilnu aplikaciju koja je bila dostupna u Google Play store, a koja sadrži priručnik za rad biračkih odbora kao svojesvrstan podsjetnik na sve korake koje birački odbor treba da implementira.

Poglavlje 4. Osnovna programska opredjeljenja Centralne izborne komisije BiH

Glavni fokus Centralne izborne komisije BiH u naredne tri godine od 2024. do kraja 2026. godine će biti na implementaciji sljedećeg srednjoročnog cilja:

SREDNJOROČNI CILJ	Provođenje izbornog i postizbornog procesa u skladu s demokratskim principima i međunarodnim standardima i poboljšanje transparentnosti političkog finansiranja.
--------------------------	--

Specifični cilj je istovjetan sa srednjoročnim ciljem jer je Centralna izborna komisija BiH svoje aktivnosti uvezala u **jedan program –Provođenje zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH sa više projekata.**

SPECIFIČNI CILJ	Provođenje izbornog i postizbornog procesa u skladu s demokratskim principima i međunarodnim standardima i poboljšanje transparentnosti političkog finansiranja.
------------------------	--

Programi i projekti Centralne izborne komisije BiH u srednjoročnom periodu uključuju:

Specifični cilj 1. Provođenje izbornog procesa i implementacija rezultata izbora	
Program : Provođenje zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine	Projekat 1: Provođenje Lokalnih izbora 2024. godine Projekat 2: Izborne aktivnosti i implementacija rezultata izbora Projekta 3: Zakonito i blagovremeno obavljanje svih aktivnosti iz nadležnosti Centralne izborne komisije i koordinacija sa drugim institucijama Projekat 4: Kontrola i revizija finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja Projekta 5: Uvođenje naprednih tehnologija u izborni proces Projekta 6: Provođenje Općih izbora 2026. godine

Poglavlje 5. Resursi i kapaciteti potrebni za postizanje ciljeva

Finansijska sredstva se osiguravaju u budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH. Troškovi koji nastaju u toku realizacije srednjoročnog plana rada Centralne izborne komisije BiH se odnose na finansiranje redovnih aktivnosti neposredne potrošnje za implementaciju rezultata izbora, vođenje Centralnog biračkog spiska, aktivnosti Centra za edukaciju Centralne izborne komisije BiH, obuka i usavršavanje izborne administracije, kontrola i revizija finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja, troškovi posebnih namjena za provođenje Lokalnih izbora 2024. godine, troškovi posebnih namjena za provođenje Općih izbora 2026. godine te uvođenja novih digitalnih tehnologija.

Za realizaciju programa i pripadajućih projekata u cilju postavljenog srednjoročnog cilja, definisanog Srednjoročnim planom rada Centralne izborne komisije BiH za period 2024.-2026. godina, potrebno je, u okviru budžeta institucija Bosne i Hercegovine osigurati finansijska sredstva u iznosu od **57.743.000,00 KM**.

Planirani Budžet Centralne izborne komisije za razdoblje 2024-2026. godine.

2024. godina: 33.029.000,00 KM¹³

2025. godina: 5.045.000,00 KM

2026. godina: 19.279.000,00 KM

Za eventualne prijevremene izbore finansijska sredstva se osiguravaju iz transfera općina, gradova i entiteta. Manji projekti uglavnom za obuke izborne administracije ponekad se finansiraju iz inostranih donacija.

Prema sistematizaciji radnih mjesta u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH propisana su 74 radna mjesta. Status članova Centralne izborne komisije BiH je regulisan Izbornih zakonom BiH. Trenutno zaposlenih je 63. Raspisani su oglasi za popunjavanje 6 radnih mjesta koji su u proceduri, a u pripremi su i oglasi za 2 trenutno upražnjena radna mjesta sa srednjom stručnom spremom.

Jačanje organizacionih kapaciteta potrebnih za izvršenje plana

Aktivnosti predviđene u srednjoročnom periodu 2024.-2026. će biti realizovane u okviru redovnih poslova Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH kao i redovnih zadataka ostale izborne administracije u BiH (općinskih/gradskih izbornih komisija, centara za birački spisak).

U skladu s članom 27. Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH (broj: 07-2-02-3-84-1/14 od 22. 1. 2014. godine i broj: 05-1-02-3-617-1/15 od 27.09.2015. godine) u godini u kojoj se provode redovni, prijevremeni, ponovni ili odgođeni izbori donosi se plan o angažovanju osoblja za vanredne ili povremene poslove zbog priprema i provođenja izbora. Centralna izborna komisija BiH donosi poseban pravilnik kojim se reguliše način i trajanje angažovanja dodatnog osoblja, nazivi i opisi poslova, uvjeti za obavljanje istih i broj izvršilaca.

¹³ -Projekat provođenja Lokalnih izbora- 7.418.000 KM

-Projekat izborne aktivnosti i implemantacije izbranih rezultata 100.000 KM

-Projekat zakonito i blagovremeno obavljanje svih aktivnosti iz nadležnosti CIK BiH i koordinacija sa drugim institucijama 4.111.000 KM

-Projekat kontrola i revizija finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja 500.000 KM

-Uvođenje naprednih tehnologija u izborni proces u BiH 20.900.000 KM

U toku je procedura usvajanja novog pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH, a prijedlog istog je upućen Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine na mišljenje aktom Centralne izborne komisije BiH broj: 07-2-02-3-739-1/2023 od 06.06.2023. godine.

Poglavlje 6. Okvir za praćenje provođenja plana i evaluaciju rezultata

Definisanje ključnih pokazatelja

Centralna izborna komisija BiH podnosi izvještaj o svome radu Parlamentarnoj skupštini BiH u kojem daje preporuke za unapređenje relevantnog zakonodavstva i izbornih procesa. U skladu sa preporukama iz Izvještaja o provedbi zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH u 2015. godini koji je Centralna izborna komisija BiH podnijela Parlamentarnoj skupštini BiH. Vijeće ministara BiH je na svojoj 87. sjednici održanoj 29.12.2016. godine donijelo Odluku o formiranju Radne grupa za analizu stanja i predlaganje modaliteta za uvođenje novih tehnologija u izborni proces, a na prijedlog Ministarstva civilnih poslova BiH. U sastav Radne grupe imenovana su tri predstavnika Centralne izborne komisije BiH, po dva predstavnika Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka (IDDEEA) i Ministarstva komunikacija i prometa te po jedan predstavnik državnih ministarstava sigurnosti, vanjskih poslova, finansija i trezora te civilnih poslova.

Prvi šestomjesečni izvještaj ad hoc radne grupe usvojen je na 108. sjednici Vijeća ministara BiH održanoj 19.07.2017. godine.

U Izvještaju o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH u 2020. godini date su 24 preporuke klasificirane u 5 kategorija: Izmjene izbornog zakonodavstva; Oblast finansiranja političkih stranaka, Oblast javnih nabavki; Uvođenje novih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini; Skladište Centralne izborne komisije BiH i Podrška razvoju ljudskih potencijala i unapređenju saradnje sa svim zainteresovanim stranama.

Također, tokom provođenja izbora OSCE/ODIHR vrši monitoring i evaluaciju izbornog procesa (uključujući pravni okvir, izborni sistem, izbornu administraciju, upis birača, ovjeru kandidata, izbornu kampanju, finansiranje kampanje, medije, prigovore i žalbe, posmatranje izbora) nakon čega objavljuju Izvještaj izborne posmatračke misije u kojem daju prioritete i ostale preporuke za unapređenje procesa u skladu s obavezama prema OSCE-u, drugim međunarodnim standardima i standardima za demokratske izbore. U Završnom izvještaju Bosna i Hercegovina Opći izbori 7. oktobar 2018. godine, od 25. januara 2019. godine, Izborna posmatračka misija OSCE/ODIHR je dala 7 (sedam) prioriteta i 15 (petnaest) ostalih preporuka koje trebaju biti shvaćene u kombinaciji sa ranijim preporukama koje još nisu provedene.

Nadalje, analiza Zakona o finansiranju političkih stranaka urađena je od strane ekspertnog tima Grupe zemalja Vijeća Evrope za borbu protiv korupcije – GRECO, u okviru trećeg kruga evaluacije za Bosnu i Hercegovinu – u oblasti Transparentnost finansiranja političkih stranaka i izdat je Evaluacijski izvještaj za Bosnu i Hercegovinu, koji je usvojio GRECO na 51. Plenarnoj sjednici (Strasbourg, 23–27. maj 2011. godine). Nakon ovog izvještaja, u kojem je Bosni i Hercegovini dato devet preporuka za unapređenje transparentnosti finansiranja političkih stranaka, GRECO prati implementaciju preporuka i izdata su još četiri izvještaja: Izvještaj o usklađenosti za Bosnu i Hercegovinu „Transparentnost finansiranja političkih stranaka” (usvojio GRECO na 61. Plenarnoj sjednici, Strasbourg, 14–18. oktobar 2013. godine), Privremeni Izvještaj o usklađenosti za Bosnu i Hercegovinu „Transparentnost finansiranja političkih stranaka” (usvojio GRECO na 64. Plenarnoj sjednici, Strasbourg, 16–20. juni 2014. godine), Drugi

privremeni Izvještaj o usklađenosti za Bosnu i Hercegovinu „Transparentnost finansiranja političkih stranka” GRECO je usvojen na 68. Plenarnoj sjednici (Strasbourg, 15–19. juna 2015. godine) i Treći privremeni izvještaj o usklađenosti Bosne i Hercegovine sa preporukama GRECO-a (usvojio GRECO na 72. Plenarnoj sjednici, Strasbourg, 27. juna do 01. jula 2016. godine). Konstatacije GRECO-a, iznesene u navedenim izvještajima nedvosmisleno ukazuju na činjenicu da realizacija preporuka zavisi od izmjena zakonske regulative. U Trećem privremenom izvještaju o usklađenosti Bosne i Hercegovine sa preporukama GRECO-a, u okviru trećeg kruga evaluacije za Bosnu i Hercegovinu – oblast Transparentnost finansiranja političkih stranaka, navedeno je da je jedna preporuka provedena na zadovoljavajući način, a jedna preporuka je provedena djelimično, od ukupno datih devet preporuka. U Četvrtom privremenom izvještaju o usklađenosti Bosne i Hercegovine sa preporukama GRECO-a, u okviru trećeg kruga evaluacije - oblast Transparentnost finansiranja političkih stranaka (usvojen na 76. plenarnoj sjednici u Strasbourgu, 19.-23. juni 2017. g.), navedeno je da je od ukupno devet preporuka GRECO-a pet preporuka realizovano djelimično i jedna preporuka je realizovana na zadovoljavajući način.

Nakon četvrtog privremenog izvještaju o usklađenosti Bosne i Hercegovine sa preporukama GRECO-a, izdat je Drugi izvještaj o usklađenosti Bosne i Hercegovine (usvojen na 90. plenarnoj sjednici u Strasbourgu, 03.-07. decembra 2018. g.), u kome GRECO navodi da od ukupno devet preporuka GRECO-a tri preporuke i dalje nisu realizovane, pet preporuka je realizovano djelimično i jedna preporuka je realizovana na zadovoljavajući način.

Izdat je i Dodatak Drugom izvještaju o usklađenosti Bosne i Hercegovine (usvojen na 85. plenarnoj sjednici GRECO-a u Strasbourgu, 21.-25. septembar 2020. g.), u kome se navodi „*GRECO izražava razočaranje zbog toga što nije postignut napredak od Četvrtog privremenog izvještaja o usklađenosti iz 2017. godine. Još mnogo toga treba učiniti, između ostalog, za usklađivanje složenog zakonskog okvira, promicanje upotrebe bankarskog sistema za doprinose političkim strankama i povećanje finansijskih i kadrovskih resursa dodijeljenih Centralnoj izbornoj komisiji za nadzor političkog finansiranja*”.

GRECO je izdao Drugi dodatak Drugom izvještaju o usklađenosti Bosne i Hercegovine sa preporukama GRECO-a u trećem krugu evaluacije (usvojen na 90. plenarnoj sjednici GRECO-a u Strasbourgu, 21.-25. marta 2022. g.), u kome se navodi Bosna i Hercegovina nije postigla nikakav opipljiv napredak od usvajanja Dodatka Drugom izvještaju o usklađenosti.

Od devet preporuka samo je preporuka V provedena na zadovoljavajući način po pitanju objavljivanja podataka o finansiranju političkih stranaka i političkih subjekata koji učestvuju na izborima.

Preporuke II, IV, VI, VIII i IX su djelomično provedene, a preporuke I, III i VII ostale su nepromijenjene.

Tražena su samo djelimična rješenja kao odgovor na nedostatke utvrđene u Izvještaju o evaluaciji. Na primjer, političke stranke su bile obavezne voditi evidenciju o članarinama i dobrovoljnim priložima te izdavati potvrde o tome, uključiti primanja od povezanih subjekata u finansijske račune i uspostaviti mehanizme interne finansijske kontrole. Međutim, potrebno je dodatno promovisati korištenje bankarskog sistema za donacije političkim strankama, uvesti princip jedinstvenog računa za finansiranje izborne kampanje, postići povećanu transparentnost računa i aktivnosti subjekata povezanih s političkim strankama, po pitanju kršenja pravila financiranja izborne kampanje, uvesti definisane i djelotvorne, razmjerne i odvraćajuće sankcije za sva povezana kršenja i za sve uključene osobe.

Nema dokaza o povećanju kadrovskih kapaciteta Službe za reviziju finansiranja političkih stranaka, niti povećanju finansijskih sredstva dodijeljenih Centralnoj izbornoj komisiji BiH za obavljanje nadzornih funkcija koje se odnose kako na finansiranje političkih stranaka tako i na finansiranje izborne kampanje, niti je saradnja i koordinacija između Centralne izborne komisije BiH, poreznih tijela i agencija za provedbu zakona ojačana na operativnom i izvršnom nivou.

Proces reformi potrebno je energično provoditi kako bi se dodatno povećala transparentnost političkog finansiranja i uloga političkih stranaka kao temeljnog elementa demokratskog sistema. GRECO još

jednom poziva Bosnu i Hercegovinu da u potpunosti provede osam (od devet) preporuka na temu II – Transparentnost finansiranja političkih stranaka.

Usvajanjem ovog Drugog dodatka Drugom izvještaju o usklađenosti okončan je postupak Trećeg kruga usklađivanja u odnosu na Bosnu i Hercegovinu.

Također, Centralna izborna komisija BiH je, u okviru svojih nadležnosti, uložila značajne napore na unapređenju transparentnosti finansiranja političkih stranka i izborne kampanje, tako što je usvojila tri pravilnika: Pravilnik o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka¹⁴, Pravilnik o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima političkih stranaka¹⁵ i Pravilnik o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima nezavisnih kandidata¹⁶, te razvila aplikaciju za elektronsko podnošenje finansijskih izvještaja od strane političkih stranaka, čime se direktno doprinosi pravovremenom informisanju o finansiranju političkih stranka i finansiranju izborne kampanje.

U Izvještajima o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH u 2017. godini i 2020. godini, Centralna izborna komisija BiH je preporučila da se preispita i izbalansira postojeće zakonodavstvo u oblasti organizovanja i političkog djelovanja političkih stranaka; unaprijedi pravni okvir za finansiranje političkih stranaka i finansiranja predizborne kampanje političkih subjekata kako bi se osigurala objava izvora finansiranja prije dana izbora, unaprijede odredbe izbornog zakonodavstva s ciljem sužavanja prostora za (zlo)upotrebu javnih resursa u predizbornoj kampanji, izvan formalnog finansiranja političkih stranaka; da se uvedu strožije kazne za nezakonito finansijsko poslovanje političkih stranaka, i da se potpuno implementiraju preporuke GRECO-a.

Centralna izborna komisija BiH je dala svoj doprinos na realizaciji preporuka GRECO-a i OSCE/ODIHR-a, tako što je u junu 2021. godine, u skladu sa zakonskim nadležnostima, pripremila nacrt Inicijative za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Izbornog zakona Bosne i Hercegovine. Ovim prijedlogom zakona obuhvaćeno je i poglavlje 15. koje se odnosi na finansiranje izborne kampanje i obezbjeđenje transparentnosti nad troškovima kampanje.

Prijedlozi izmjena i dopuna urađeni su cijeneći preporuke Ureda OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava OSCE/ODIHR iz njihovih završnih izvještaja o provođenju Općih izbora 2014. godine i 2018. godine, preporuka GRECO-a iz njihovih evaluacijskih izvještaja, te na osnovu iskustava ove institucije stečenih prilikom pripreme izbora, provođenja izbora, implementacije izbornih rezultata, te preporuka koje je ova institucija dostavljala Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine kroz svoje izvještaje o provođenju izbora i izvještaje o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH. Brojni amandmani bavili su se tehničkim pitanjima, razjašnjavajući prethodne nejasnoće i usklađujući određene odredbe s Ustavom BiH i drugim zakonima.

Kao najznačajnije prijedloge za Parlamentarnu skupštinu BiH izdvajamo niz novih definicija koje do sada nisu bile obuhvaćene Izbornim zakonom BiH, a između ostalog i definicija zloupotrebe javnih resursa u svrhu izborne kampanje, osiguranje potrebne finansijske nezavisnosti kako izborni proces ne bi bio ugrožen, uvođenje instituta ranog glasanja i vanrednih izbora, jačanje integriteta Centralnog biračkog spiska, uspostavu elektronske prijave za ovjeru na učešću političkih subjekata, elektronske registracije birača za glasanje izvan Bosne i Hercegovine, razdvajanje nevažećih i

¹⁴ -Službeni glasnik BiH*, broj 96/13 i 89/16

¹⁵ -Službeni glasnik BiH*, broj 10/18

¹⁶ -Službeni glasnik BiH*, broj 10/18

nepopunjenih glasačkih listića, zabrane vođenja preuranjene izborne kampanje, itd... Neka pitanja su u međuvremenu riješena kroz nametnute odluke Visokog predstavnika.

Takođe, Centralna izborna komisija BiH je izradila Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka, u koji su ugrađene preporuke GRECO-a i OSCE/ODIHR-a.

Centralna izborna komisija BiH je na svojoj prvoj sjednici održanoj 13.01.2022. godine usvojila podzakonske akte, kojima je dala doprinos ispunjenju relevantnih preporuka koje je Bosna i Hercegovina dužna ispuniti po Mišljenju Evropske Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj Uniji.

To su: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka, Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima političkih stranaka, Pravilnik o izmjenama i dopuna Pravilnika o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima nezavisnih kandidata, Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka, Uputstvo o postupku otvaranja i korištenja posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje i Uputstvo o donošenju finansijskog plana i programa utroška sredstava političke stranke, kojima se unaprjeđuje transparentnost finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja, promovise korištenje bankovnog sistema za prijem donacija i sredstava iz drugih izvora u skladu sa Zakonom, te se uvodi načelo jednog računa za finansiranje izborne kampanje.

Navedeni podzakonski akti objavljeni su u „Službenom glasniku BiH“ broj: 5/22 od 04.02.2022. godine. Centralna izborna komisija BiH je podzakonske akte skupa sa prečišćenim tekstovima objavila na svojoj web stranici

Centralna izborna komisija BiH je dala svoj doprinos izradi Prijedloga akcionog plana za realizaciju 14 ključnih prioriteta iz Mišljenja Evropske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji u koji su uključene i presude Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu, presude Ustavnog suda BiH, preporuke OSCE/ODHIR i GRECO-a.

POKAZATELJI USPJEHA za srednjoročni cilj Centralne izborne komisije BiH

		Početna vrijednost (n) 2023. godina	Očekivana vrijednost (n+3) 2026.godina
SREDNJOROČNI CILJ CIK BiH	Provođenje izbornog i postizbornog procesa u skladu s demokratskim principima i međunarodnim standardima i poboljšanje transparentnosti političkog finansiranja		
POKAZATELJ USPJEHA 1.1.	Procenat realizovanih preporuka iz Izvještaja o provođenju zakona iz nadležnosti CIK BiH u 2021. godini i 2022.godine	Realizovane 3 preporuke, 7 preporuka djelimično, od čega 3 započetih (oko 24%)	Realizovano 100% preporuka (24)
POKAZATELJ USPJEHA 1.2.	Procenat realizovanih preporuka iz Izvještaja međunarodnih posmatračkih misija (OSCE/ODIHR) za 2018.godinu i 2022. godinu iz mandata CIK BiH	U potpunosti realizovana 1 preporuka; 1 realizovana većinom; 6 djelimično; realizacija 1 preporuke u toku	Realizovano 100% preporuka (16)
POKAZATELJ USPJEHA 1.3.	Stepen usklađenosti zakonodavnog okvira s preporukama GRECO-a (odnos realizovanih u odnosu na broj datih preporuka)	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“ broj 41/16) GRECO je u Drugom dodatku Drugom izvještaju Izvještaju o usklađenosti za Bosnu i Hercegovinu „Transparentnost finansiranja političkih stranka“ dao ocjenu realizacije preporuka: od 9 preporuka GRECO-a 3 preporuke nisu uopšte realizovane, 5 preporuka je realizovano djelimično i 1 preporuka je realizovana na zadovoljavajući način.-39%	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka osigurava potpunu transparentnost izvora finansiranja i trošenja sredstava Preporuke realizovane 100%

Pokazatelji uspjeha za specifične ciljeve

POKAZATELJI USPJEHA specifičnih ciljeva Centralne izborne komisije BiH

SPECIFIČNI CILJ	Provođenje izbornog i postizbornog procesa u skladu s demokratskim principima po međunarodnim standardima i poboljšanje transparentnosti političkog finansiranja.	Početna vrijednost (n)	Očekivana vrijednost (n+3)
		2023. godina	2026.godina
POKAZATELJ USPJEHA 1.1.	Procenat realizovanih preporuka iz Izvještaja o provođenju zakona iz nadležnosti CIK BiH u 2021. godini i 2022.godine	Realizovane 3 preporuke, 7 preporuka djelimično, od čega 3 započetih (oko 24%)	Realizovano 100% preporuka (24)
POKAZATELJ USPJEHA 1.2.	Procenat realizovanih preporuka iz Izvještaja međunarodnih posmatračkih misija (OSCE/ODIHR) za 2018.godinu i 2022. godinu iz mandata CIK BiH	U potpunosti realizovana 1 preporuka; 1 realizovana većinom; 6 djelimično; realizacija 1 preporuke u toku	Realizovano 100% preporuka (16)
POKAZATELJ USPJEHA 1.3.	Stepen usklađenosti zakonodavnog okvira s preporukama GRECO-a (odnos realizovanih u odnosu na broj datih preporuka)	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“ broj 41/16) GRECO je u Drugom dodatku Drugom izvještaju Izvještaju o usklađenosti za Bosnu i Hercegovinu „Transparentnost finansiranja političkih stranka” dao ocjenu realizacije preporuka: od 9 preporuka GRECO-a 3 preporuke nisu uopšte realizovane, 5 preporuka je realizovano djelimično i 1 preporuka je realizovana na zadovoljavajući način.-39%	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka osigurava potpunu transparentnost izvora finansiranja i trošenja sredstava Preporuke realizovane 100%

Pokazatelji rezultata za programe

Specifični cilj- Provođenje izbornog i postizbornog procesa u skladu s demokratskim principima po međunarodnim standardima i poboljšanje transparentnosti političkog finansiranja.

Unapređenje izbornog procesa se fokusira na smanjenje broja podnesenih zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića po različitim nivoima, zatim na smanjenje procenata nevažećih glasačkih listića te povećanje izlaznosti birača na izbore.

Ukupan broj obrađenih glasačkih listića za Opće izbore 2022. godine iznosi 6.914.784 od čega je važećih 6.429.415 glasačkih listića ili 93%, a nevažećih glasačkih listića je 485.369 ili 7%. Nevažećih neoznačenih (praznih) glasačkih listića je bilo 264.782 ili 3,8%, a nevažećih glasačkih listića prema ostalim kriterijima je bilo 220.587. ili 3,2%. Uporedni pregled nevažećih glasačkih listića sa Općih izbora 2014., 2018. i 2022. godine je pokazao da je procenat nevažećih glasačkih listića približno isti za ova tri izborna ciklusa.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je pripremila publikaciju „Analiza nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. godine- direktni izbori“¹⁷ u kojoj je dat prijedlog mjera¹⁸ za smanjenje broja nevažećih glasačkih listića.

Neke od mjera uključuju:

1. Provođenje anonimne online ankete na temu nevažećih glasačkih listića kako bi se prikupilo više informacija i stekao uvid u moguće razloge glasanja praznim glasačkim listićem ili namjernim poništavanjem glasačkog listića;
2. Centralna izborna komisija BiH će Pravilnikom o provedbi izbora dodatno razraditi kriterije za ocjenu validnosti glasačkih listića od strane biračkih odbora;
3. Inicijativu Centralne izborne komisije BiH za izmjene Izbornog zakona BiH dopuniti u smislu da se propiše 1. Obaveza tijela za provedbu izbora da pored informisanja birača provode i obaveznu edukaciju birača, a značajan fokus treba biti na obuci birača o preferencijalnom načinu glasanja i korištenju instrumenta pomoći druge osobe; 2. Propisati obavezu uspostave alata za podršku slijepim i slabovidnim osobama;
4. Propisima limitirati broj preferencijalnih glasova koje ima svaki birač;

¹⁷ Joldić, J. (2023) *Analiza nevažećih glasačkih listića*. Sarajevo: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine.

https://www.izbori.ba/Documents/CIK/Publikacije/2022/pub_analiza_nevazecih_glasackih_listica_opci_izbori_2022.pdf

¹⁸ *Ibid.*, str. 37-38.

5. Neophodna je dalja i sveobuhvatnija digitalizacija izbornog procesa u Bosni i Hercegovini, korak po korak, kao i uvođenje tehnoloških unaprjeđenja i poboljšanja postojećeg izbornog informacionog sistema kako bi se unaprijedio cijeli izborni proces.

Naš cilj je povećanje učešća državljana BiH s pravom glasa u izbornom procesu jer se izbori mogu posmatrati kao osnovni izvor uticaja javnosti u predstavničkoj demokratiji.

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH redovno vrši kontrolu izvještaja dostavljenih od strane registrovanih političkih stranaka u BiH.

Političke stranke su, prema odredbama člana 12. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, dužne voditi evidenciju o svojim prihodima i rashodima i Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnositi finansijski izvještaj za svaku kalendarsku godinu (računovodstvenu godinu). Finansijski izvještaj, u skladu s članom 12. stav (4) ovog zakona, političke stranke podnose do 31. marta naredne godine, u formi koju je odobrila Centralna izborna komisija BiH. Političke stranke, u skladu s članom 12. stav (3) Zakona o finansiranju političkih stranaka, podnose poseban finansijski izvještaj za period izborne propagande na način kako je utvrđeno Izbornim zakonom BiH. Nadalje, političke stranke, u skladu s članom 12. stav (5), podnose i ostale finansijske izvještaje koje od njih zatraži Centralna izborna komisija BiH. Političke stranke i nezavisni kandidat, koji učestvuju na izborima za organe vlasti Bosne i Hercegovine na svim nivoima, dužni su, u skladu s odredbama člana 15.1 Izbornog zakona BiH, u vrijeme podnošenja prijave za ovjeru za učešće na izborima Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnijeti finansijski izvještaj za period koji počinje tri mjeseca prije dana podnošenja prijave za ovjeru.

Osim toga, u roku od 30 dana od dana objavljivanja izbornih rezultata u „Službenom glasniku BiH“, podnosi se i finansijski izvještaj za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora. Centralna izborna komisija BiH je u potpunosti ovlaštena da provodi i izvršava odredbe člana 12. stav (6) Zakona o finansiranju političkih stranaka na način kako je to predviđeno Izbornim zakonom BiH.

U skladu sa svojim nadležnostima, Centralna izborna komisija BiH je u 2021. godini izvršila prijem godišnjih finansijskih izvještaja za 2020. godinu koje je, u skladu s članom 12. stav (4), Zakona o finansiranju političkih stranaka, podnijelo 139 političkih stranaka. Od ukupno 182 političke stranke, koliko ih je na evidenciji Centralne izborne komisije BiH bilo krajem 2020. godine, godišnji finansijski izvještaj za 2020. godinu u skladu s odredbom člana 12. stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka nisu podnijele 43 političke stranke. Za 18 političkih stranaka, za koje postoji osnovana sumnja da duži period ne obavljaju svoju djelatnost (ne podnose finansijske izvještaje i ne učestvuju na izborima) upućen je prijedlog za brisanje iz sudskog registra, dok je protiv 25 političkih stranaka, koje nisu podnijele godošnji finansijski izvještaj za 2020. godinu pokrenut postupak sankcionisanja.

Centralna izborna komisija BiH je, putem Službe za reviziju finansiranja političkih stranaka provela pregled, kontrolu i reviziju godišnjih finansijskih izvještaja za 2019 godinu 119 političkih stranaka, te izdala revizijske izvještaje.

Centralna izborna komisija BiH, putem Službe za reviziju finansiranja političkih stranaka, provela je pregled, kontrolu i reviziju godišnjih finansijskih izvještaja za 2020. godinu kod 100 političkih stranaka i reviziju finansiranja izborne kampanje za Lokalne izbor 2020. godine kod političkih stranaka koje su učestvovala na Lokalnim izborima 2020. godine, a podnijele su postizborni izvještaj.

Izdati su izvještaji revizije za 2020. godinu sa nalazima revizije o finansiranju političkih stranaka u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka i finansiranju troškova izborne kampanje za Lokalne izbore 2020. godine u skladu sa odredbama Poglavlja 15 Izbornog zakona BiH.

Centralna izborna komisija BiH je u 2022. godini zaprimila godišnji finansijski izvještaj za 2021. godinu, koji je podnijelo 138 političkih stranaka. Služba za reviziju je prikupila revizijske dokaze i vrši pregled i reviziju finansijskih izvještaja 70 političkih stranaka, te izdaje izvještaje revizije sa nalazima revizije i mišljenjima revizora o finansiranju političkih stranaka u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka.

Centralna izborna komisija BiH je u 2023. godini zaprimila godišnji finansijski izvještaj za 2022. godinu, koji je podnijelo 139 političkih stranaka. Služba za reviziju prikuplja revizijske dokaze i planira izvršiti pregled i reviziju finansijskih izvještaja 100 političkih stranaka, te izdati izvještaje revizije sa nalazima revizije i mišljenjima revizora o finansiranju političkih stranaka u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka.

U skladu sa Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka pregled, kontrolu i reviziju finansijskih izvještaja političkih stranaka čiji su ukupni prihodi iskazani u godišnjim finansijskim izvještajima manji od 10.000,00 KM Služba za reviziju obavlja najmanje jedanput u četiri godine, a u skladu sa svojim planom, koji odobrava Centralna izborna komisija BiH.

Cilj je da se poveća procenat političkih stranaka koje podnose godišnje finansijske izvještaje.

Centralna izborna komisija BiH donosi odluke kojima političke stranke, zbog kršenja Zakona o finansiranju političkih stranaka, novčano sankcioniše u skladu s članom 14. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka, a u vezi s članom 15.6 stav (2) Izbornog zakona BiH. Za političke stranke koje ne dostavljaju godišnji finansijske izvještaje i ne omogućavaju pristup svojim prostorijama, kako bi Služba za reviziju izvršila reviziju njihovog finansijskog poslovanja u skladu s članom 10. stav (8) Zakona o finansiranju političkih stranaka, Centralna izborna komisija BiH izriče administrativnu mjeru kojom političkoj stranci uskraćuje pravo da se kandiduje na narednim izborima.

Centralna izborna komisija BiH provodi postupak protiv političkih stranaka, za koje postoji osnovana sumnja da su prekršile Zakon o finansiranju političkih stranaka i odredbe poglavlja 15 Izbornog zakona BiH, a nakon provedenog postupka sankcioniše stranke za koje se utvrdi da su prekršile ove zakone.

Svaku sumnju o krivičnom djelu koje se može dovesti u vezu s finansiranjem političkih stranaka i finansiranjem izborne kampanje Centralna izborna komisija BiH, u skladu s članom 14. stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka obavezno prijavljuje nadležnom tužilaštvu i drugim organima nadležnim za provođenje zakona.

Centralna izborna komisija BiH je na svojoj 28. sjednici održanoj 16.06.2022. godine novčanim kaznama sankcionisala 51 političku stranku radi kršenja Zakona o finansiranju političkih stranaka u 2019. godini.

Centralna izborna komisija BiH je na svojoj 36. sjednici, održanoj 04.05.2023. sankcionisala 24 političke stranke, koje ni nakon njene urgencije nisu podnijele godišnji finansijski izvještaj za 2021. godinu i revizorima Službe za reviziju su uskratili pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije. Političkim strankama je izrečena administrativna mjera, kojom im se uskraćuje pravo da se kandiduju za učešće na narednim izborima.

Centralna izborna komisija BiH je 04.05.2023. godine novčanim kaznama sankcionisala 61 nezavisnog kandidata, koji nisu podnijeli postizborni finansijski izvještaj za Lokalne izbore 2020. godine.

Centralna izborna komisija BiH je na svojoj 61. sjednici održanoj 13.09.2023. godine pokrenula postupak utvrđivanja odgovornosti 69 političkih stranaka i jednog fizičkog lica radi kršenja Zakona o finansiranju političkih stranaka u 2020. godini.

Cilj je da se smanji broj sankcionisanih političkih stranaka, odnosno političkih stranaka koje postupaju suprotno Zakonu o finansiranju političkih stranaka.

Centralna izborna komisija BiH obrađuje predmete koji se odnose na implementaciju izbornih rezultata, na utvrđivanje prestanka mandata i dodjelu mandata sljedećim kvalifikovanim kandidatima, odbijanje mandata i dodjelu mandata sljedećim kvalifikovanim kandidatima, te utvrđivanje prestanka mandata načelnika općina. Daje odgovore na upite, zahtjeve za mišljenje i ostale akte upućene Centralnoj izornoj komisiji BiH.

Izdaje uvjerenja o dodjeli mandata za skupštine kantona, Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH, Narodnu skupštinu RS, Predstavnički dom PSBiH, te je s popratnim obavijestima, izjavama o prihvatanju mandata, potvrdama o prijemu uvjerenja o dodijeljenim mandatima, kao i izjavama o imovinskom stanju.

Postupak vođenja Centralnog biračkog spiska i upisa birača u isti propisan je poglavljem 3. Izbornog zakona BiH – Birački spisak, te Pravilnikom o vođenju Centralnog biračkog spiska. Centralni birački spisak je evidencija o državljanima BiH koji imaju biračko pravo u skladu s Izbornim zakonom BiH i formira se, vodi i koristi za potrebe organizacije i provođenja izbora u skladu sa zakonom, za provođenje referendumima, za provođenje opoziva izabranog zvaničnika i izbore organa lokalne samouprave u skladu sa zakonom. Centralni birački spisak je jedinstven, stalan i redovno se ažurira. Registracija birača u BiH je pasivna, što znači da je svaki punoljetni građanin s pravom glasa kada mu se izda lična karta automatski upisan u birački spisak. Aktivna registracija je zadržana samo za birače izvan zemlje i birače koji glasaju putem mobilnog tima. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH redovno dostavlja informacije Centralnoj izornoj komisiji BiH o broju lica sa statusom raseljene osobe kako bi se ovim biračima omogućilo njihovo biračko pravo. Centralna izborna komisija BiH zatim provjerava da li se ova lica nalaze na Centralnom biračkom spisku.

Centralna izborna komisija BiH za svaki izborni ciklus usvaja Uputstvo o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti istovremeno kada raspisuje izbore. Kalendar izbornih aktivnosti sadrži detaljno razrađene zadatke, vremenske rokove i odgovorne osobe zadužene za realizaciju aktivnosti.

Vijeće ministara BiH je na 87. sjednici održanoj 29.12.2016. godine donijelo Odluku o imenovanju Interresorne radne grupe za analizu stanja i predlaganje modaliteta uvođenja novih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 8/17), a na 98. sjednici održanoj 12.04.2017. godine donijelo Odluku o izmeni Odluke o imenovanju Interresorne radne grupe za analizu stanja i predlaganje modaliteta uvođenja novih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini. Interresorna radna grupa (IRRG) je počela sa radom 20.02.2017. godine, a završila 26.04.2017. godine i dostavila Izvještaj o radu IRRG Vijeću ministara BiH na razmatranje i usvajanje.

Vijeće ministara BiH je na 108. sjednici održanoj 19.07.2017. godine usvojilo izvještaj o radu IRRG. Na istoj sjednici Vijeće ministara BiH je uz navedeni izvještaj donijelo i niz zaključaka, među kojima i zaključak broj 3. kojim je obavezalo Ministarstvo komunikacija prometa BiH da u saradnji sa Centralnom izbornom komisijom BiH nastavi pratiti inovacije u oblasti informatičkih i komunikacijskih tehnologija primjenljivih u izbornom procesu u BiH i o tome dva puta godišnje izvještava Vijeće ministra BiH s isticanjem preporuka za postupanje.

Sljedom navedenog formirane su ad hoc radne grupe za izvršenje zaključaka sa 108. sjednice Vijeća ministara BiH.

U skladu sa zaključkom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Vijeće ministara BiH je zadužilo Ministarstvo civilnih poslova BiH da pokrene aktivnosti za formiranje Radne grupe za izradu Strategije za primjenu novih tehnologija u izbornom procesu u BiH i izradu Akcionog plana za provođenje Strategije za primjenu novih tehnologija u izbornom procesu u BiH. Aktivnosti na formiranju navedene Radne grupe su u toku. Zajednički Kolegij oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine je na 18. sjednici održanoj dana 19.09.2017. godine razmatrao Izvještaj o radu Interresorne radne grupe za analizu stanja i predlaganje modaliteta uvođenja novih tehnologija u izborni proces u BiH i Obavijest o zaključcima Vijeća ministara BiH i obavezao Vijeće ministara BiH i Centralnu izbornu komisiju BiH da formiraju radnu grupu, te da izrade Strategiju za primjenu novih tehnologija u izbornom procesu u BiH i Akcioni plan za provođenje Strategije za primjenu novih tehnologija u izbornom procesu u BiH, kao strateške dokumente Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kojim će se utvrditi kratkoročni, srednjoročni i dugoročni pravci razvoja i korištenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u izbornom procesu u BiH, te da ih dostave Parlamentarnoj skupštini BiH.

U vezi s naprijed navedenim Vijeće ministara BiH se na 117. sjednici održanoj 10.10.2017. godine upoznalo sa Obavještenjem sa 18. sjednice Zajedničkog Kolegija oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine kojim je Kolegij zadužio Vijeće ministara BiH i Centralnu izbornu komisiju BiH da formiraju radnu grupu za izradu Strategije za primjenu novih tehnologija u izbornom procesu u BiH i Akcioni plan za provođenje Strategije za primjenu novih tehnologija u izbornom procesu u BiH. Za realizaciju obaveza iz nadležnosti Vijeća ministara BiH zaduženo je Ministarstvo civilnih poslova BiH. Na zahtjev Ministarstva civilnih poslova BiH, Centralna izborna komisija BiH je dostavila imena svih članova Centralne izborne komisije BiH koji će biti u sastavu navedene radne grupe. Aktivnosti na formiranju navedene radne grupe još nisu okončane.

Zaključkom broj 9. Vijeća ministara BiH sa 108. sjednice održane 19.7.2017. godine, Centralna izborna komisija BiH je zadužena da, nakon usvajanja Strategije za primjenu novih tehnologija u izbornom procesu u BiH i Akcionog plana za provođenje Strategije, u saradnji sa Ministarstvom finansija i trezora BiH, u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 64/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13) predlože model osiguranja sredstava potrebnih za provedbu iste.

Vežano za zaključak broj 3. sa 108. sjednice, Vijeće ministara BiH je na 142. sjednici održanoj 15.05.2018. godine razmotrilo Prvi šestomjesečni izvještaj od Ad hoc Radne grupe za izvršenje navedenog zaključka (period juli – decembar 2017. godine), te u vezi s tim zaključilo da se usvaja Prvi šestomjesečni izvještaj za period juli-decembar 2017. godine i da se zadužuje Radna grupa da se uključi u rad Interresorne radne grupe za izradu Strategije za primjenu novih tehnologija u izbornom procesu u Bosni i Hercegovini.

Ad hoc Radna grupa za izvršenje zaključka broj 3. sa 108. sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine - nastavak praćenja inovacija u oblasti informatičkih i komunikacionih tehnologija primjenjivih u izbornom procesu u Bosni i Hercegovini je sačinila, a Centralna izborna komisija BiH na svojoj 35. sjednici održanoj 19.07.2018. godine prihvatila Drugi šestomjesečni izvještaj Ad hoc Radne grupe, te o tome obavijestila Ministarstvo komunikacija i prometa BiH, uz molbu da navedeni izvještaj, u skladu sa Poslovníkom o radu Vijeća ministra BiH, dostavi Vijeću ministara BiH radi razmatranja i usvajanja.

U 2019. godini održan je jedan sastanak Ad hoc radne grupe za izvršenje zaključka 3 sa 108. sjednice Vijeća ministara BiH – nastavak praćenja inovacija u oblasti informatičkih i komunikacijskih tehnologija primjenjivih u izbornom procesu u Bosni i Hercegovini na kojem se razgovaralo o potrebi izrade Strategije za primjenu novih tehnologija u izbornom procesu u Bosni i Hercegovini i Akcionog plana za provođenje Strategije te o statusu Drugog šestomjesečnog izvještaja Ad hoc radne grupe.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine je dopisom broj: 04-2-07-1-1287-1/18 od 25.10.2018. godine od delegacije Evropske Unije u Bosni i Hercegovini zatražila pomoć u osiguranju sredstava za pripremu **Strategije za uvođenje novih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini**. S tim u vezi delegacija Evropske Unije u Bosni i Hercegovini je obavijestila Centralnu izbornu komisiju Bosne i Hercegovine da je saglasna da se dodijele IPA sredstva u iznosu od 300.000,00 Eura za potrebe izrade strategije koja bi izborni proces učinila transparentnijim i efikasnijim poboljšanjem tehničkih mjera uključujući tehnologije i Akcioni plan za njeno provođenje. Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini, koja provodi projekat podrške „EU podrška razvoju BiH strategije za poboljšanje transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa“ je pripremila u suradnji sa Centralnom izbornom komisijom BiH projektni zadatak za izradu BiH Strategije i Akcionog plana za poboljšanje integriteta, transparentnosti i efikasnosti u izbornom procesu, EC/BiH/TEN/19/008. U skladu sa naprijed navedenim, pripremljen je i objavljen međunarodni tender za nabavku usluga izrade navedene strategije i Akcionog plana. Centralna izborna komisija BiH je na zahtjev Delegacije Evropske unije u Bosni i Hercegovini imenovala predstavnika sa pravom glasa u odbor za vrednovanje prispjelih ponuda.

Delegacija Evropske unije u Bosni i Hercegovini u saradnji sa Centralnom izbornom komisijom BiH pripremila je dokument *Terms of reference* te je provela tender na osnovu kojeg je izabrala izvođača projekta i to Indra Soluciones Tecnologias de la Información S.L.U. (Minsait) iz Španije (broj potpisanog ugovora CTR No 2019/408-529).

Kao krajnji rezultati projekta zacrtani su sljedeći ciljevi:

- 1) Na osnovu ODIHR i GRECO preporuka (koje nisu provedene ili su djelomično provedene) izraditi i početi provedbu sveobuhvatne petogodišnje strategije za poboljšanje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa i Akcionog plana za njenu provedbu, te dati procjenu troškova za njenu provedbu. Pored ostalih ODIHR i GRECO preporuka Strategija će obuhvatiti, ali neće biti ograničena na:
 - Program obuke za izbornu administraciju;
 - Uvođenje nove tehnologije, koja može biti, ali se ne ograničava na skenere za učinkovitiji proces prebrojavanja;
 - Uvođenje softvera ili nadogradnja sadašnjeg softvera Centralne izborne komisije BiH za pravovremeno prikazivanje procesa prebrojavanja i preliminarnih izbornih rezultata tokom i nakon izborne noći za građane i medije.
- 2) Potpuno proveden pilot projekat u opštini korištenjem tehnologije, iznajmljenih skenera za brojanje glasova i/ili drugih tehničkim mjera koji bi proces učinile transparentnijim i efikasnijim. Evaluacijski izvještaj o samom procesu, koji daje prednosti i mane, uključujući i finansijske aspekte i preporuke za korištenje tehnologije u većem omjeru;
- 3) Pripremljeni nacrti za provedbu najmanje tri identifikovane aktivnosti iz Akcionog plana i uključivanje procijenjenih troškova za njegovu provedbu.
- 4) Sveobuhvatan Komunikacijski plan (u kombinaciji sa Akcionim planom za njegovu provedbu) sa ciljem poboljšanja komunikacije za javnošću prije, tokom i poslije izbora, a čiji je primarni cilj ponovno uspostaviti povjerenje javnosti u Centralnu izbornu komisiju BiH kao neovisnog tijela, kao i povjerenje u cijeli izborni proces. Nadalje, Komunikacijski plan bi trebao osmisliti dodatne mjere sa ciljem povećanja svijesti i učešća građana u izbornom procesu.
- 5) U 2020. godini su okončane aktivnosti na implementaciji projekta “Podrške EU razvoju Strategije i Akcionog plana za poboljšanje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa u BiH “. Dana, 15.10.2020. godine Centralna izborna komisija BiH je na

67. sjednici donijela Zaključak kojim odobrava tekst, sadržaj i formu Strategije i Akcionog plana za poboljšanje integriteta, transparentnosti i učinkovitosti izbornog procesa u BiH i Zaključak kojim odobrava tekst, sadržaj i formu Komunikacijske strategije Centralne izborne komisije BiH kao ishodom EU projekta.

Nadalje, jedna od planiranih aktivnosti projekta je bila organizacija pilot projekta upotrebe novih tehnologija u izbornom procesu uz korištenje elektronskog biračkog spiska, mašine za generisanje glasačkog listića i skenera za prebrojavanje glasačkih listića u novembru 2020. godine međutim, zbog problema izazvanih epidemiološkom situacijom uzrokovanom COVID-19 isti je odgođen.

Dana, 13.11.2020. godine u Parlamentarnu skupštinu BiH je dostavljena Strategija i Akcioni plan za poboljšanje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa “ na razmatranje i usvajanje.

Implementacija navedenih zaključaka zahtijeva finansijska sredstva, te je Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, zahtjev za uvođenje novih tehnologija u iznosu od **17.800.000,00** KM vezala za Projekat pripreme Strategije za uvođenje novih tehnologija, koje je Evropska unija u Bosni i Hercegovini odobrila dodjelom IPA sredstava u iznosu od 300.000,00 Eur-a.

Softver i hardver za identifikaciju birača

Nabavkom i uvođenjem tehničkih uređaja omogućila bi se provjera prava na biračkom mjestu, te zaštitio proces glasanja onemogućavajući glasanje u ime drugog lica, porodično glasanje i dr.. Softver bi trebao omogućiti jednostavnu pripremu potrebnih podataka za identifikaciju na biračkom mjestu, odnosno, funkcionisanje na biračkom mjestu. Pored navedenog potrebno je razviti zaštitu podataka, te odgovarajuće preuzimanje podataka sa biračkog mjesta. Softverske i hardverske komponente trebaju biti jednostavne za podešavanje i korištenje od strane biračkih odbora.

Softver i hardver za transmisiju izbornih rezultata sa biračkih mjesta

Nabavkom odgovarajućih tehničkih uređaja sa pripadajućim softverom omogućila bi se automatska transmisija rezultata sa biračkog mjesta do Centralne izborne komisije BiH.

Uvođenje ovakvog načina brojanja glasačkih listića uz upotrebu novih tehnologija smanjilo bi se vrijeme potrebno za utvrđivanje rezultata na biračkom mjestu, spriječile zloupotrebe na biračkom mjestu, smanjile uočene greške tokom prebrojavanja i dr. Softver i hardver bi trebao omogućiti jednostavnu pripremu potrebnih podataka i podešavanja, odnosno, funkcionisanje na biračkom mjestu. Pored navedenog potrebno je razviti zaštitu podataka, te odgovarajuće preuzimanje podataka sa biračkog mjesta. Budući da je riječ o novinama na biračkom mjestu potrebna je i dorada u aplikaciji JIIS BiH za unos i objedinjavanje podataka.

Okvirni procijenjeni troškovi od 17.800.000,00 KM su namijenjeni za nabavku laptop uređaja, čitača biometrijskih podataka (otisak prsta), licenci, te potrebne telekomunikacijske opreme za biračka mjesta u Bosni i Hercegovini.

U cilju unapređenja transparentnosti, integriteta i efikasnosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini, u skladu sa međunarodnim standardima Centralna izborna komisija BiH, Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka i Delegacije Evropske unije planiraju provesti **Pilot projekat „Autentifikacija birača i transmisija rezultata“**. Cilj projekta je digitalizacija određenih segmenata izbornog procesa i to dodatna provjera identiteta birača pomoću skenera otiska prsta i upoređivanje sa bazom podataka kojima raspolaže Agencija za identifikaciju dokumenata, evidenciju i razmjenu podataka te transmisije rezultata izbora tj. baze dostave rezultata izbora.

Pilot projekat se zasniva na Strategiji unapređenja transparentnosti, integriteta i efikasnosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini finansiranoj od strane IPA fondova. Projekat bi trebao biti proveden u 2023. godine, uz organizovanje simuliranih izbora na predloženih 165 lokacija u deset općina u Bosni i Hercegovini.

Za potrebe Pilot projekta Delegacija Evropske unije bi izvršila nabavku potrebne IT opreme (lap top uređaji, skeneri otisaka prstiju, zakup mreže, serveri, firewall, licence idr) te osigurala IT podršku angažiranjem inženjera IT struke koji bi pružali tehničku podršku provedbi projekta.

Za realizaciju projekta osim osoblja angažiranog od strane Delegacija Evropske angažiraće se i službenici Centralne izborne komisije BiH i vanjski saradnici koji bi pružali proceduralnu podršku provedbi projekta, te osobe koje bi bile angažiranje za rad u biračkim odborima. Za realizaciju Pilot projekta potrebni su i određeni materijalni troškovi koji se odnose na prevoz, smještaj, dnevnice i honorare osobama koje će učestvovati u realizaciji istog. Ovi troškovi su predviđeni u iznosu od **100.000,00 KM**.

IT oprema za koju će biti izdvojena značajna sredstava od strane Delegacije Evropske unije ostaje u vlasništvu institucija BiH, ukoliko Pilot projekat bude realiziran.

Cilj je uvođenje novih savremenih digitalnih tehnologija u izborni proces.

U 2025. godini planirano je organizovanje Postizborna konferencija na temu „Lokalni izbori 2024. godina-naučne lekcije“ na kojoj će se izvršiti analiza Lokalnih izbora 2024. godine u Bosni i Hercegovini i formulisali prijedlozi/zaključci za poboljšanje izbornog procesa u Bosni i Hercegovini.

Cilj je razmjena iskustava i prijedlozi za poboljšanje izbornog procesa u Bosni i Hercegovini.

U 2024. godini planirano je održavanje Lokalnih izbora u BiH. Očekuje se da će izbori biti raspisani u maju 2024. godine kada će biti usvojeno Uputstvo o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti.

Cilj je uspješno provođenje Lokalnih izbora 2024. godine

Centralna izborna komisija će vršiti zakonito i blagovremeno izvršavanje svojih nadležnosti i koordinaciju sa drugim institucijama kroz efikasno upravljanje, i to: strateško planiranje, upravljanje ljudskim resursima, programiranje, izvještavanje o radu, materijalno-finansijski poslovi, javne nabavke, operativni i zajednički poslovi, donatorska pomoć, međunarodna suradnja, informisanje, osposobljavanje prostora za skladište CIK BiH, ostavarivanje komunikacije i dostavljanje doprinosa DEI za pripremu Priloga institucija u Bosni i Hercegovini, dostavljanje priloga CIK BiH po zahtjevu Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice/Agencija za ravnopravnost spolova BiH / Agencije za borbu protiv korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Izvještaj Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine o rješavanju upravnih stvari u upravnom postupku.

Cilj je Zakonito i blagovremeno obavljanje svih aktivnosti iz nadležnosti Centralne izborne komisije i koordinacija sa drugim institucijama

U 2026. godini planirano je održavanje Općih izbora u BiH. Očekuje se da će izbori biti raspisani u maju 2026. godine kada će biti usvojeno Uputstvo o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti.

Cilj je uspješno provođenje Općih izbora 2026. godine

Izbornim zakonom BiH (član 14.3) propisano je da ukoliko je neki izabrani organ raspušten, odnosno ako mu prestane mandat u skladu s Ustavom i zakonom, Centralna izborna komisija BiH donosi odluku o raspisivanju prijevremenih izbora.

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH kontinuirano vrši godišnju reviziju i kontrolu finansiranja političkih stranaka. Cilj je da broj izdatih revizijskih izvještaja odgovara broju dostavljenih finansijskih izvještaja političkih stranaka.

U oblasti kontrole finansiranja izbornih kampanja cilj je da se poveća stepen poštivanja zakonskih rokova za podnošenje postizbornih finansijskih izvještaja od strane političkih stranaka kako bi se povećala kontrola finansiranja izbornih kampanja, te uvođenje online sistema putem koga će političke stranke izvještavati o svojim troškovima izborne kampanje tokom zvaničnog perioda trajanja kampanje.

POKAZATELJI REZULTATA za programe Centralne izborne komisije BiH

	POKAZATELJI REZULTATA	Početna vrijednost (n) 2023. godina	Očekivana vrijednost (n+3) 2026.godina
	<ul style="list-style-type: none"> • Specifični cilj – Provođenje izbornog i postizbornog procesa u skladu s demokratskim principima po međunarodnim standardima i poboljšanje transparentnosti političkog finansiranja. <p>Naziv programa – Provođenje zakona iz nadležnosti CIK BiH Pokazatelj: Procenat realizovanih aktivnosti u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima</p>	%	%
P 1. Provođenje Lokalnih izbora 2024. godine	Stepen realizacije zadataka iz Uputstva o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti koje se usvaja za svake opće izbore	0%	100 %
P 2. Izborne aktivnosti i implementacija rezultata izbora	a) Broja aktivnosti na vođenju i ažuriranju CBS	411000	2280000
	b) Broj pokrenutih i okončanih upravnih postupka	800	1.400
P 3. Zakonito i blagovremeno obavljanje svih aktivnosti iz nadležnosti Centralne izborne komisije i koordinacija sa drugim institucijama	Procenat realizovanih aktivnosti na efikasnom upravljanju institucijom usmjereno na rezultate i koordinaciju s drugim institucijama	0%	100 %
P 4. Kontrola i revizija finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja	a) Stepem poštivanja Zakona o finansiranju pol.stranaka (odnos pozitivnih mišljenja u odnosu na ukupan broj izvršenih kontrola)	40%	60%
	b) Obim kontrole finansijskih izvještaja u odnosu na broj registrovanih političkih stranaka	50%	50%
	c) Broj provedenih revizija	100	100

P 5. Uvođenje novih digitalnih tehnologija u izborni proces u BiH	Procenat realizovanih aktivnosti na uvođenju novih digitalnih tehnologija	15%	100%
P 5. Provođenje Općih izbora 2026. godine	Stepen realizacije zadataka iz Uputstva o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti koje se usvaja za svake opće izbore	0%	100 %

Metode za prikupljanje informacija o pokazateljima

Centralna izborna komisija BiH podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH Izvještaj o provedbi zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH.

Centralna izborna komisija BiH informacije o pokazateljima rezultata i pokazateljima uspjeha prikuplja iz svih dostupnih izvora koji su na raspolaganju.

Prikupljanje podataka će se provoditi kontinuirano.

A) AKCIONI PLAN SREDNJOROČNOG PLANA RADA CIK BIH

PRILOG 1: Akcioni plan srednjoročni plana rada institucije Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine

AKCIONI PLAN SREDNJOROČNOG PLANA RADA INSTITUCIJE Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine

Opšti cilj/principi razvoja: Institucija ne usklađuje plan rada sa VM BiH

Strateški cilj: Doprinos izgradnji institucionalnih kapaciteta, jačanje demokratije, ljudskih prava i slobodai vladavina zakona , modernizacija izborne administracije

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
				Okvir za mjerenje ostvarenja							Procjena troškova				Izvori finansiranja					
Srednjoročni cilj	Specifični ciljevi	Programi	Projekt	Institucija odgovorna za implementaciju	Pokazatelj	Jedinica mjerenja (% broj ili opisno)	Polazna vrijednost godina 2023	Ciljana vrijednost godina 2024	Ciljana vrijednost godina 2025	Ciljana vrijednost godina 2026	Procijenjeni troškovi godina 2024	Procijenjeni troškovi godina 2025	Procijenjeni troškovi godina 2026	Ukupno troškovi	Budžet	Krediti	Donacije	Ostali izvori	Ukupno	Program u DOB-u
-1.1.1. Provođenje izbornog i postizbornog procesa u skladu sa demokratskim principima i međunarodnim standardima i poboljšanje transparentnosti političkog finansiranja											33.029.000	5795.000	19.279.000	50.685.000	50.685.000	0	0	0	50.685.000,00	009107
					Procenat realizovanih preporuka iz izvještaja o provedbi zakona iz nadležnosti CIK BiH u 2021 godini	%	30	35	74	100										
					Procenat realizovanih prioriternih preporuka iz izvještaja međunarodnih posmatračkih misija (OSCE/ODIHR)	%	12	35	68	100										
					Stepen usklađenosti zakonodavnog okvira s preporukama GRECO-a (Usvajanje Zakona o političkim strankama od strane PSBiH)	%	39	65	73	100										
	-1.1.1.1. Provođenje izbornog i postizbornog procesa u skladu s demokratskim principima po međunarodnim standardima i poboljšanje transparentnosti političkog finansiranja										33.029.000	5.795.000	19.279.000	50.685.000	50.685.000	0	0	0	50.685.000	
					Procenat realizovanih preporuka iz izvještaja o provedbi zakona iz nadležnosti CIK BiH u 2022. godini	%	20	60	80	100										

AKCIONI PLAN SREDNJOROČNOG PLANA RADA INSTITUCIJE Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine

Opšti cilj/principi razvoja: Institucija ne usklađuje plan rada sa VM BiH

Strateški cilj: Doprinos izgradnji institucionalnih kapaciteta, jačanje demokratije, ljudskih prava i slobodai vladavina zakona , modernizacija izborne administracije

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Srednjoročni cilj	Specifični ciljevi	Programi	Projekt	Institucija	Okvir za mjerenje ostvarenja					Procjena troškova				Izvori finansiranja					Program		
					Pokazatelj	Jedinica	Polazna	Ciljana	Ciljana	Ciljana	Procijenjeni	Procijenjeni	Procijenjeni	Ukupno	Budžet	Krediti	Donacije	Ostali		Ukupno	
					Procenat realizovanih prioriternih preporuka iz izvještaja međunarodnih posmatračkih misija (OSCE/ODIHR) za 2018 i 2022. godinu	%	20	30	70	100											
					Stepen usklađenosti zakonodavnog okvira s preporukama GRECO (odnos realizovanih u odnosu na broj datih preporuka)	%	39	68	85	100											
		1. Provođenje zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH									33.029.000	5.795.000	19.279.000	50.685.000	50.685.000	0	0	0	50.685.000	009107	
					Broj aktivnosti na vođenju i ažuriranje centralnog biračkog spiska	broj	411.000	2.248.000	410.000	2.280.000											
					Broj provedenih revizija	broj	70	80	90	100											
					Stepen realizacije	%	15	50	70	100											
					Stepen realizacije iz Upustva o rokovima iredosljeda izbornih aktivnosti koje se usvaja za izbore	%	0	0	100	0											
		IBIH-CIK-14-Provođenje Lokalnih izbora 2024. godine		Sektor za izbore i IKT							7418.000			7.418.000	7.418.000	0	0	0	7.418.000		
					Broj aktivnosti na vođenju i ažuriranju centralnog bračkog spiska	broj	411.000	2.248.000	410.000	2.280.000											
		IBIH-CIK- -Izborne aktivnosti i implementacija rezultata izbora		Sektor za izbore i IKT							100.000	100.000	200.000	400.000	400.000	0	0	0	400.000		
					Broj provedenih aktivnosti na vođenju i ažuriranju centralnog biračkog spiska	broj	411.000	2.248.000	410.000	2.280.000											

AKCIONI PLAN SREDNJOROČNOG PLANA RADA INSTITUCIJE Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine

Opšti cilj/principi razvoja: Institucija ne usklađuje plan rada sa VM BiH

Strateški cilj: Doprinos izgradnji institucionalnih kapaciteta, jačanje demokratije, ljudskih prava i slobodai vladavina zakona , modernizacija izborne administracije

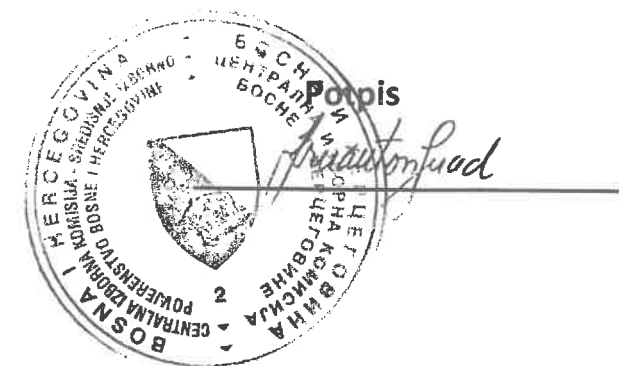
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Srednjoročni cilj	Specifični ciljevi	Programi	Projekt	Institucija	Okvir za mjerenje ostvarenja					Procjena troškova				Izvori finansiranja					Program		
					Pokazatelj	Jedinica	Polazna	Ciljana	Ciljana	Ciljana	Procijenjeni	Procijenjeni	Procijenjeni	Ukupno	Budžet	Krediti	Donacije	Ostali		Ukupno	
			IBIH-CIK—Za konito i blagovremen o obavljanje svih aktivnosti iz nadležnosti CIK BiH i kordinacija sa drugim institucijama	Svi sektori							4.111.000	4.345.000	3.675000	12.131.000	12.131.000	0	0	0	12.131.000		
					Stepen realizacije	%	0	100	100	100											
			IBIH-CIK-11 - Kontrola i revizija finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja	Služba za reviziju političkih stranaka							500.000	600.000	700.000	1.800.000	1.800.000	0	0	0	1.800.000		
					Stepen realizacije iz Upustva o rokovima i redosljedu izbornih aktivnosti koji se usvaja za izbore	%	70	100	80	120											
			IBIH-CIK-7 - Uvođenje naprednih tehnologija u izborni proces u BiH	Sektor za izbore I IKT							20.900.000	750.000	860.000	22.510.000	22.510.000	0	0	0	22.510.000		
					Stepen izvršenja projekta	%	15	85	95	100											
			IBIH-CIK—Pr ovođenje Opštih izbora 2026. godine								0		13.844.000	13.844.000	13.844.000	0	0	0	13.844.000		
					Stepen izvršenja projekta	%	0	0	0	100											

PRILOG 2: Pregled zakona, drugih propisa i razvojno-investicionih projekata/programa predviđenih Srednjoročnim planom rada institucije Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine

PREGLED ZAKONA, DRUGIH PROPISA I RAZVOJNO-INVESTICIONIH PROJEKATA/PROGRAMA PREDVIĐENIH SREDNJOROČNIM PLANOM RADA INSTITUCIJE Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine								
Opći cilj / principi razvoja:		Institucija ne usklađuje plan rada sa VM BiH						
Strateški cilj:		Doprinos izgradnji institucionalnih kapaciteta BiH, jačanje demokratije, ljudskih prava i sloboda i vladavina zakona						
Srednjoročni cilj	Specifični cilj	Programi	ZAKONI	PODZAKONSKI AKTI	Usklađivanje s pravnim naslijeđem EU-a (DA ili NE)	Planirani period za DONOŠENJE	NAZIV PROJEKTA JAVNIH INVESTICIJA	Očekivani PERIOD REALIZACIJE
-1.1.1. Provođenje izbornog i postizbornog procesa u skladu sa demokratskim principima i međunarodnim standardima i poboljšanje transparentnosti političkog finansiranja								
	-1.1.1.1. Provođenje izbornog i postizbornog procesa u skladu s demokratskim principima po međunarodnim standardima i poboljšanje transparentnosti političkog finansiranja							

PREGLED ZAKONA, DRUGIH PROPISA I RAZVOJNO-INVESTICIONIH PROJEKATA/PROGRAMA PREDVIĐENIH SREDNJOROČNIM PLANOM RADA INSTITUCIJE Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine								
Opći cilj / principi razvoja:		Institucija ne usklađuje plan rada sa VM BiH						
Strateški cilj:		Doprinos izgradnji institucionalnih kapaciteta BiH, jačanje demokratije, ljudskih prava i sloboda i vladavina zakona						
Srednjoročni cilj	Specifični cilj	Programi	ZAKONI	PODZAKONSKI AKTI	Usklađivanje s pravnim naslijeđem EU-a (DA ili NE)	Planirani period za DONOŠENJE	NAZIV PROJEKTA JAVNIH INVESTICIJA	Očekivani PERIOD REALIZACIJE
		1. Provođenje zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH						
							IBIH-CIK-7 - Uvođenje naprednih tehnologija u izborni proces u BiH	

M.P

Zaključak

Srednjoročni plan rada Centralne izborne komisije BiH za period 2024.–2026. godine baziran je na relevantnim dokumentima strateškog okvira institucije.

Centralna izborna komisija BiH donosi srednjoročni plan rada institucije i isti objavljuje na svojoj internet stranici.

Broj: 07-1-02-2-983-4/23

Sarajevo, 23.10.2023. godine

